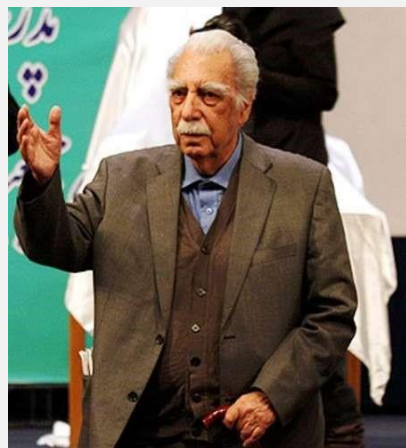

گرامیداشت دکتر سید محمدحسین مبین، اسطوره انسانیت و پزشکی ایران

در سالگرد درگذشت دکتر سید محمدحسین مبین (۱۳۰۶-۱۳۹۴)، دانشگاه علوم پزشکی تبریز یاد این پزشک انسان‌دوست و پیشکسوت را گرامی می‌دارد. او که به "پدر جذامیان ایران" مشهور است، با وقف زندگی‌اش به درمان بیماران جذامی و تبدیل آسایشگاه باباباغی به مرکزی پیشرفته، میراثی از عشق و تعهد بر جای گذاشت. تلاش‌های بی‌وقفه‌اش در کنار همسرش، دکتر نشاط وثوقی، و فعالیت‌های خیریه و علمی، او را به الگویی بی‌بدیل در پزشکی ایران تبدیل کرد. یادش گرامی و راهش پررهرو.

در سالگرد درگذشت استاد گرانقدر، دکتر سید محمدحسین مبین (۱۳۰۶-۱۳۹۴ شمسی)، که به حق "پدر جذامیان ایران" لقب گرفته است، دانشگاه علوم پزشکی تبریز با افتخار از خدمات بی‌بدیل این پزشک انسان‌دوست و دانشمند برجسته یاد می‌کند. دکتر مبین، نمادی از تعهد، عشق به هنم و دانش پزشکی، زندگی خود را وقف درمان محرومان و مبارزه با بیماری جذام کرد و میراثی ماندگار در تاریخ پزشکی ایران بر جای گذاشت. این یادداشت، نگاهی اجمالی به زندگی پربرابر ایشان است، تا نسل‌های آینده از الگوی انسانیت و تخصص وی الهام گیرند.

زندگی اولیه و تحصیلات

دکتر سید محمدحسین مبین در ۱۳ آذرماه ۱۳۰۶ شمسی، در محله تاریخی چرنداب تبریز، یکی از قدیمی‌ترین محلات این شهر، چشم به جهان گشود. از همان کودکی، علاقه‌ای عمیق به ادبیات و شعر در وجودش ریشه دواند، اما با توصیه برادر بزرگ‌ترش، که تأکید بر خدمتی مفید به جامعه داشت، مسیر خود را به سوی علم پزشکی تغییر داد. تحصیلات ابتدایی را در دبستان معرفت تبریز گذراند و سپس، به همراه خانواده، به کرمان نقل مکان کرد. در آنجا، کلاس ششم و دوره دبیرستان را در مدرسه پهلوی به پایان رساند. پس از شش سال اقامت در کرمان، به تبریز بازگشت و با اخذ دیپلم طبیعی از دبیرستان فردوسی در سال ۱۳۲۸، وارد دانشکده پزشکی دانشگاه تبریز شد. در سال ۱۳۳۴، دکترای پزشکی خود را دریافت کرد و این آغاز راهی پرتلاش در عرصه بهداشت و درمان بود.

ورود به عرصه پزشکی و مبارزه با جذام

دهه‌های ۳۰ تا ۴۰ شمسی، دوران تاریکی برای بیماران جذامی در ایران بود؛ کمبود بهداشت، نبود متخصصان و نایاب بودن داروها، همراه با ناآگاهی جامعه که منجر به طرد این بیماران می‌شد، زندگی آنان را به جهنمی تبدیل کرده بود. دکتر مبین، پس از اتمام خدمت نظام وظیفه در سال ۱۳۳۷، به استخدام وزارت بهداشت درآمد و خدمات خود را با بیماریابی جذام در آذربایجان شرقی آغاز کرد. یک سال بعد، در ۱۳۳۸، به عنوان کفیل آسایشگاه جذامیان باباباغی تبریز منصوب شد و آسایشگاهی که زمانی عزلتگاهی متروک بود و امروز، به لطف تلاش‌های خستگی‌ناپذیر وی، به مرکزی پیشرفته برای درمان، تحقیق و آموزش تبدیل شده است.

تأثیر کتاب "در قلب سیاهان" نوشته آلبرت شوایتزر، پزشک و فیلسوف مشهور، دکتر مبین را بر آن داشت تا زندگی خود را وقف این بیماران کند. او نه تنها به درمان پزشکی پرداخت، بلکه با شکستن سدهای خرافی جامعه، اقداماتی انسان‌دوستانه انجام داد: برداشتن حصارهای چهارمتری اطراف آسایشگاه، ساخت جاده و پل برای ارتباط با شهر، آب رسانی، برگزاری مراسم شادی برای بیماران، و حتی احداث کلیسا برای مسیحیان ساکن آنجا. در سال ۱۳۴۲، با ورود نخستین محموله داروی ضدجذام، سازمان حمایت از جذامیان به ریاست وی تشکیل شد و باباباغی از یک زندان به پناهگاهی امن و مرکز تحقیقاتی تبدیل گردید.

ازدواج و همراهی خانوادگی

در سال ۱۳۳۹، دکتر مبین با دکتر نشاط وثوقی مراغه‌ای، فارغ‌التحصیل رشته مامایی، ازدواج کرد. شرط ازدواجشان، خدمت مشترک به بیماران جذامی بود. خانم وثوقی، که بعدها "مادر جذامیان ایران" لقب گرفت، سال‌ها در کنار همسرش در باباباغی فعالیت کرد و به زایمان مادران جذامی و مراقبت از نوزادان آنان پرداخت. این زوج، نمادی از عشق و تعهد بودند و حتی در اوقات فراغت، کارگاه کفش دوزی راه اندازی کردند تا کفش‌های سفارشی برای بیماران معلول تهیه کنند و داستانی که نشان دهنده عمق انسانیت ایشان است.

آموزش‌های بین‌المللی و تخصص دانشگاهی

در سال ۱۳۴۱، با بورس سازمان بهداشت جهانی، دکتر مبین برای آموزش تخصصی جذام به کشورهای اسپانیا، پرتغال، نیجریه و مالی سفر کرد. پس از بازگشت، ریاست آسایشگاه باباباغی را بر عهده گرفت. در سال ۱۳۴۸، با ادغام وزارت بهداشت و دانشگاه تبریز، به دانشگاه منتقل شد و تخصص بیماری‌های پوستی و آمیزی را اخذ کرد. به عنوان عضو هیئت علمی در بخش پوست بیمارستان بابک (هفتم تیر فعلی)، به آموزش دانشجویان پزشکی، پرستاری و پیراپزشکی پرداخت و بسیاری از پایان‌نامه‌ها را راهنمایی کرد. وی همچنین به کشورهای جذام‌خیز دیگری مانند نپال، تایلند و هند سفر کرد و گزارش‌های ارزشمندی ارائه داد.

فعالیت‌های خیریه، تحقیقاتی و جوایز

دکتر مبین، فراتر از پزشکی، در مجامع خیریه فعال بود: عضو افتخاری انجمن کمک به جذامیان ایران از بهمن ۱۳۵۳، رئیس انجمن کمک به جذامیان آذربایجان، عضو کمیته امداد امام خمینی، انجمن خیریه نوبر تبریز، مؤسسه حمایت از مستمندان، و هیئت عیادت از بیماران. از سال ۱۳۵۵، عضو هیئت تحریریه مجله پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تبریز بود. حتی پس از بازنشستگی در آبان ۱۳۶۷، ریاست مرکز بررسی و تحقیق بیماری‌های پوست آذربایجان شرقی و بیمارستان باباباغی را ادامه داد.

خدمات وی با جوایز متعددی قدردانی شد: در شهریور ۱۳۷۸، به عنوان یکی از ۱۰ پزشک پیشکسوت ایران تجلیل گردید؛ در بهمن ۱۳۹۱، "نشان افتخار تبریز" دریافت کرد؛ و در دی ۱۳۹۳، مجسمه برنزی‌اش در تقاطع طالقانی و ۱۷ شهریور تبریز نصب شد. همچنین، در سال ۱۳۸۰، در تأسیس جمعیت خیریه قلب‌های سبز تبریز نقش کلیدی داشت و تا پایان عمر، حمایت از کودکان مبتلا به سرطان و بی‌بضاعت را ادامه داد.

دکتر مبین، نویسنده و شاعری توانا نیز بود و آثاری مانند مجموعه شعر "جذامی‌سارا" و مقالات علمی متعدد در زمینه جذام نگاشت، که به بیداری افکار عمومی کمک کرد. کتاب "یادنامه دکتر مبین" به قلم محمدحسین قابل‌نژاد، زندگی ادبی و پزشکی وی را مستند کرده است.

درگذشت و میراث ماندگار

دکتر محمدحسین مبین در صبح دوشنبه ۶ مهر ۱۳۹۴، در سن ۸۸ سالگی، دار فانی را وداع گفت. پیکرش، طبق وصیت، کنار همسرش در وادی رحمت تبریز به خاک سپرده شد. درگذشت وی، موجی از تأثر در جامعه پزشکی، مقامات کشوری و حتی جهانی ایجاد کرد؛ از مقام معظم رهبری تا وزیر بهداشت و دوستان بین المللی. امروز، در دهمین سالگرد درگذشت این دریادل، دانشگاه علوم پزشکی تبریز بر خود می بالد که دکتر مبین بخشی از تاریخ آن است. میراث وی، نه تنها در کنترل جذام در ایران (که بیش از ۴۰ سال است واگیر آن حذف شده)، بلکه در الگوسازی انسانیت، تعهد و دانش نهفته است. او نشان داد که پزشکی، بیش از تخصص، عشقی است به همنوع. یادش گرامی و راهش پررهرو باد.